

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY ÚJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — Helyközi telefont 15. sz. Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Türhetetlen állapotok.

Írta: Dr Kiraly Péter.

A társadalom vétkes könnyelműséggel és szeszélyes meggondolatlansággal mellőz és sujt előítélettel olyan életpályákat, amelyek a legelementárisabb és legégetőbb szociális kérdéseknek: a tisztességes megélhetés, a közjólét fokozása, gyarapodása és biztos alapokra helyezése kérdésének hivatászerű és szakszerű életpályái. Mellőzik nálunk ezen életpályákat mert itt komoly munka, alapos tudás, lelkiismeretes buzgalom, kevés szószátyárkodás, de annál több cselekedet szükséges. Mellőzik, mert e pályákon nem lehet urra és parancsolóvá embertársai között senki, — becsületes és társasztó munka nélkül. Mellőzik, mert nincs kellő érzékük hinni és vallani azt, hogy „munkásság az élet sója“, hogy „dolgoztalanul, renyhén élni bűn“, „érdemtelenül társadalmi előnyöket élvezni szédelgés és cudarság“, „pávatollakkal ékeskedni hitványság és erkölcstelenség!“ Nincs érzékük tisztába jönni azzal, hogy aki a munkát kerüli és az élet könnyű feladatait hajhássza, az is dolgozik ugyan valamit, de munkáján nincs és nem is lehet soha Istenáldás, nincs benne semmi igazi haszon, semmi igazi köszönet. Az effajta ember folytonosan azt hiszi, hogy ő nélkülözhetetlen, azt hiszi, hogy bolonddá teheti embertársait, a társadalmat és így tovább... Pedig ő csalódik. Önmagában csalódik, ő benne azonban mások, — a komoly gondolkodásuk — egyáltalában nem csalódnak; de hiszen nem is csalódhatnak, mert ismerik őt és így benne nem hisznek, tőle nem várnak semmi jót, semmi üdvöset, semmi megmentést, mert tudják, hogy ő ilyesmire nem képes, ő tőle ilyesmi nem telik. És ha mindenki ilyen felületes lenne, mint ezek a társadalom mételyezők, akkor egyéb sem történnék a világon, mint az örökös emberámitás, emberfélrevezetés, embercsalás, ami csakhamar a társadalmi erkölcsök elposványodására s a jogrend teljes züllesztésére vezetne.

Ilyen szomorú kilátásoktól óvna meg a társadalom önmagát azért, hogy a komoly munkák életpályáját: a gazdaság, az ipar, a kereskedelem stb. szakpályáit igazi értéke és jelentősége szerint felkarolná, pártolná, megszeretné és magáévá tenné.

Ha kevesebb lenne hazánkban az üresfejű, nagyhangú publicista és jogász, bizonyára több lenne az igazi munkaszeretet, jog, erkölcs, törvénytisztelet, józargodoltság, emberbecsülés, humanizmus és lelkiismeretes ügybuzgalom minden téren. És, hogy e tekintetben nálunk sok a jogos méltatlankodás és az igazi panaszkodás, ez nem egészen a társadalom hibája, hanem hibája a törvényhozó és a kormányhatalomnak is.

Az ökölharcig fajuló versenyszar-

badság kiterjesztése minden téren s annak ellenőrizhetetlenné, szertelenné és közveszélyessé szabadalmazása a közjólét és a közérkölcstelenség rovására, ez első sorban az államhatalom vétkes nemfördömségének teherlapjára irandó.

Az államhatalomnak tisztában kell lenni azzal, hogy hazánkban mekkora földterületen mennyi a népség. A népesség hogyan oszlik meg különféle foglalkozások és életpályák szerint.

Politikai és közgazdasági szempontból egyik legfontosabb kérdés az, hogy milyen mérvű hazánkban a közszükséglet — ipari, kereskedelmi, tudomány- és más egyéb kenyérkereseti pályák terén? Mennyi és milyen arányú munkaerő kell ahhoz, hogy a közszükséglet kielégítést nyerjen, minden irányban a közkívánalomnak megfelelő mértékben.

A statisztikai adatok összegyűjtésének mai modern (tökéletes) rendszere mellett, meg van könnyítve ez a feladat. Nagy horderejű és mélyreható életkérdések ezek s megoldásuk mindennap sürgősebb és halaszthatatlanabb, a kenyérkeresetnek és a munka által való érvényesülésnek minden terén.

A munkások létszámának és az elvégzendő munka mennyiségének egymással rendszerint egyenlő arányban kell állani; ez utóbbinak növekedése, az előbbinek is növekedését kell, hogy maga után vonja, és viszont. Ez a munkaerő és munka közötti helyes arány többé-kevésbé meg is van mindennél, ahol ezt a törvény avagy törvényerejű rendeletek szabályozták. Ilyen üdvös szabályozást azonban ma még hazánkban csak az állami, kormányzati, közigazgatási, igazságszolgáltatási s általában a közszolgálati téren tapasztalhatunk. Egyebütt pedig t. i. szabad foglalkozások s az egyéni szabad érvényesülések terén, az az arány, amely a munkások létszáma és a teljesítendő munka mennyisége között meg kellene hogy legyen, semmi üdvös és semmi észszerű törvény vagy rendelet által megszabva, meghatározva és biztosítva nincs. Ez okozza aztán azt, hogy a megélhetésnek, a kenyérkeresetnek egynemely jövedelemforrásai alig vannak igénybe véve, amíg mások nemcsak hogy teljesen föl vannak emésztve, hanem tisztességtelen versengés következtében, rugyszólva meg vannak fertőztetve.

Egy és ugyanazon államban (t. i. a magyar államban), néhol sok a kenyér, kevés az ember, máshol pedig sok az ember, kevés a kenyér.

Egészségtelen és türhetetlen állapotok ezek. Kihívják maguk ellen a legsúlyosabb kritikát, és parancsolva sürgetik a törvényhozási és kormányhatalmi humánus intézkedést.

Mélyreható és nagy jelentőségű szociális kérdések ezek, melynek rendezése milliók és milliók kiáltó sérelmeit orvosolná meg.

A székely nők gazdasági kiképzése.

Poliglott államunk helyzetéből magyarázható, hogy nemzeti erőnk mérlegelése, faji hegemoniának biztosításának kérdése pillanatra sem vehető le a napirendről.

Fájdalom, a politikai hullámverések, párttusák oly mértékben pocskolják erőnket, bénítják karjainkat, hogy nem fordulhatunk nemzetfenntartó nagyobb horderejű kötelességeink teljesítéséhez oly mértékben, amint azt nemzeti, hazai, honleányi érzéseink követelnék, jövőbeli aggodalmunk kötelességünké tenné.

Vegyük csak Erdély magyarságának vagy csupán a Székelyföldnek nagyfontosságú ügyét.

Köztudomású dolog ugyan, hogy úgy az állam, mint lelkes magyar társadalmunk, különösen a Székely Társaságok Szövetsége és az O. M. G. E. utmutatása, sürgetése nyomán néhány év óta sokat tett a székelységnek különösen gazdasági megsegítése terén; kiépült a székely körvasút is, de mindez, tekintve a feladat nagyságát, sürgősségét: nem elég.

Ha úgy próbaképpen oda tudnók adni ami Székelyföldünket földestől, népestől, mindenestől exponált helyzetünk tudatával, nemzeti aggodalmainkkal együtt Európa valamelyik nyugati államának, például a nagy Németországnak vagy akár a parányi Hollandiának, vagy éppen szomszédunk és érkertársunknak: Ausztriának, azt hiszem, megtanítanának bennünket arra, hogy egy-két decennium alatt is mit és mennyit lehetett és kellett csinálni a nagy nemzeti, faji, erkölcsi, anyagi erőt rejtő országdarabokkal.

A közép- és kisbirtok védelmének jelszava mellett hazánk gazdasági viszonyai általában javulni fognak, de ezen a téren a védelem olyan országban, mint a miénk, ahol a kötött nagybirtokok száma oly teletemes, nagy küzdelemmel jár, mert például a hitbizományok területe csak 1870 óta 1900-ig megnégyszereződött.

Hazánkban éppen Székelyföldje az, ahol a birtokviszonyok alkalmasak lehetnének a kisüzemek áldásainak megteremtésére. Gondoljunk Dániára, de gondoljunk különösen Hollandiára, ahol az 1—5 hektár között váltakozó kisbirtokok az egész üzemnek 50 százalékánál többjét teszik s ahol az állam gazdasági tanulmányozói megállapították, hogy ez a gazdasági rendszer milyen áldásos a népre, az államra egyaránt. Alkalmas arra, hogy a lakosságot honszerellemmel oda-kösse. Habár csekély is az a föld, amelyet ki-ki magáénak mondhat abban a sűrű népességű országban, de elegendő arra, hogy azon a talajon a legszebb erények: vallásosság, hazaszeretet, kegyelet, összetartósság érzete hatalmasan kifejlődjék s elegendő arra, hogy ily nemes érzésektől áthatva, szorgalommal igyekezzenek azt a földet megtartani, azon megélni.

Ennek tulajdonítják Hollandiában azt a körülményt is, hogy a sűrű népesség dacára nincs kivándorlás, hanem helyett van nagy munkásrajoknak egyik helyről a másikra

való mozdulása pénzszerzés céljából: de ez a raj mindig visszagravitál ahhoz a házi tűzhelyhez, amely körül parányi mintaszerű gazdasága, sokszor csupán egy darab kertje terül el.

A Székelyföld éppen alkalmas volna arra, hogy ott ilyen viszonyokat teremtsünk. A székely nagyon ragaszkodik a földbirtokhoz. A földbirtok ott, amint tudjuk, nagyon is elaprózott s mint ilyen, a mostani gazdasági viszonyok, kikopottság, helytelen kezelés, tudatlanság miatt nem jövedelmező. A székely is rajokban mozdul ki különböző munkákra egy kis pénzszerzés végett, hol Romániába, hol hazánk egyes bányavidékeire, vasuti munkákra stb., hogy kikopott kisbirtokcskáját berendezze, kitatarozza s bár ideiglenesen igazállattal ellása, szóval jövedelmezebb üzembe hajthassa. A kivándorlás és künnmaradás már csak a legvégső esetben következik be, midőn a reménynek utolsó foszlánya is elhagyta.

Ezeket a székely kisbirtokokat kellene tehát mennél jövedelmezőbbekké tenni, de ehhez nagyon sok minden volna szükséges.

A földből nagyobb termést kihozni, ma használhatatlan kopár helyeket használhatókká tenni, újabb és többféle gazdasági műveleteket, ágakat bevezetni, meghonosítani, a termést értékesíteni, az állattenyésztést fellendíteni stb., az anyagi megsegítésen kívül fejlett gazdasági szoktatást, szaktudást igényel.

Én különösen sokat várnék a székely nők gazdasági kiképzésétől.

Ami e téren idáig történt, hogy felnőtteknek, asszonyoknak népies előadásokat tartunk, az is valami, előleges toldozás-foldozásnak megjárja, de ez először is csak elmélet és bizonyos gyakorlatban már megörögzött emberek nem könnyen újitanak, nem könnyen változtatnak a már megszokott gazdasági módszereken, ha még olyan hátrányosak is azok. Az újabb nemzedék alapos mezőgazdasági szakoktatásáról s a gyakorlatba bevezetéséről kell sürgősen gondoskodni.

Szemem előtt lebeg Hollandia fejlett haszonkertészetével, belterjes gazdaságával.

A székely asszony konyhakertészettel alig foglalkozik. Ennek megvan az oka.

A székely nőnek speciális helyzete, életviszonyai okozzák ezt, de ezen segíteni lehet és segíteni is kell.

A székely asszony az év legnagyobb részében a férfiakat helyettesíti a mezei munkában, mert a férfiak egy kis pénzmagért kénytelenek kimozdulni gazdaságukból.

A székely asszony előtt nincs is nehéz munka, melylyel meg ne birkóznék. Elmegy az erdőbe fáért, ha kell, le is vágja, haza is hordja s fel is vágja; szánt, vet, ganéjt hord, ás, kapál, arat, szénát csinál, az állatot ellátja. Emellett anyai kötelességeit is végzi és ami a székely nőnek állandó, legnagyobb, soha ki nem fogyó teendője: készíti családjának ruházatát, ő állítja elő a ruházat anyagát. Attól fogva, hogy a kendernek alászánt, nincs megállása.

Nemcsak a fehérneműek anyagát kell előteremtienie, hanem gyapjút sző a férfiak felsőruhájára, ágyapróccok, terítők, céljaira. Mikor más vidék asszonyai javában kertészkednek, ők akkor dolgoznak a fehérneművel. Vásznot fehérítenek, szabnak, varrnak nehézségen, népszokásaiknak megfelelő öltésekkel, hajtásokkal.

Sok időbe kerül, míg az egész háznép fehérneműje évenként így elkészül. Az egész falu fehérnépe a kora tavaszi napoktól nyárközepéig utcaajtókba kiülve, egymással társalognak sünnyről, pepecsel a fehérneművel. A nagyobb, legszükségesebb gazdasági s háztartási munkálatokon kívül minden kis idejüket erre fordítják. A konyhakertészettel sok vesződés, bajlódás, pepecselés van. Aki haszonkertészetet akar üzni, annak a kertben

kell forgolódnia állandóan, másképp nincs eredmény. A székely asszony ezért — még ha területe is van hozzá — beülteti káposztával, egy pár kapásnövényvel, amelynek ha 1—2 kapálását megadta, Istenre bízhatja. Nem csinál bajt, gondot magának sok munkát, állandó gondozást igénylő zöldségfélékkel.

Erre ő nem ér rá. Így aztán nem is ért hozzá. Mindezekért a székely asszonynak a tulajdonképpeni háztartási munkálkodását az elnagyolás jellemzi. Nem foglalkozhatik részletes aprólékosággal sem a főzés, sem a kertészet, sem a baromfitenyésztés, sem a tejkezelés körül, mert örül, ha nagy, fontos, elmaradhatatlan dolgait elvégezheti.

Ebből természetesen az következik, hogy a tulajdonképpeni háztartási gazdaságához nem is igen ért. De hogy is értene ahhoz, amit egyáltalán nem gyakorol. A főzése egy pár ételre szorítkozik; ebből a nép egydala, hiányos táplálkozása következik. De következik egy pár élelmiszer drágasága és igen soknak értéktelensége is azon a vidéken. Nem ért sem konyha-, sem gyümölcskertészethez. A tejkezelésben itt-ott most kezdenek ügyeskedni a tejszövetkezetek s a kirendeltség utasításai nyomán, de még mindig igen sok a tanulni való. A gyümölcstermelés, kezelés, aszalás, konzerválás terén járatlanok. Csekély zöldségtermésük s gyümölcsük a fajok válogatlansága, sokfélesége miatt alig értékesíthető. Mindenütt tudatlanságra, felületességre bukkanunk.

Ha már most meggondoljuk, hogy eme viszonyok megváltoztatása a legjobb körülmények között is mennyi időbe és vesztegbe kerül, nem hangsúlyozhatjuk eléggé a dolog sietős voltát. Minden elmulasztott perc erővesztése a magyarságnak, a nemzetnek, a hazának.

(Vége következik.)

Városi játszó és kirándulólhely.

— Kérelem a nagy közönséghez! —

Mintegy 800 népiskolai és ezen számot megközelítő középiskolai tanulóink kirándulási és játszó területének biztosítása érdekében tettük meg azon kezdeményező lépésünket, hogy a Csicsér alatt elterülő lankás területet a Budvár alatt elfolyó patakig, mintegy 8—10 hold nagyságban szabad használat céljából egyelőre kifogadtuk haszonbérbe évi 200 korona bér ellenében. Célunk az, hogy úgy az összes tanuló ifjuság, mint a város egész közönsége könnyen megközelíthető erdő alatti jó nagy területet egész nyáron át családi és nagyobb társas kirándulók céljára és játszó tereül szabadon használhassa, fésztefen játékában az ifjuságot, kirándulásában a közönséget senki ne zavarhassa.

Hogy azonban ezen bérösszeget kifizethessük, felkérjük az összes intézetek vezetőit, a helyi közigazgatás intéző bizottságait, a város egész közönségét, hogy ezen célra „A Csicsér alatti terület bérösszege” céljára tetszés szerinti összeggel hozzájárulni, s kirándulások alkalmával gyűjtést rendezni méltóztatassanak. Egyelőre még ivóvizet szolgáló kuttal óhajtanók ezen területet ellátni. Amennyiben ezen törekvés a nagy közönség körében méltó pártolásra és anyagi támogatásra talál, jövőre egy nyári táncteremmel és esetleg ezzel kapcsolatosan egy étkező — kimérő kisebb helyiséggel is ellátni óhajtanók.

Hogy azonban ezen közigazgatás szerű dolgot ne egy-két ember intézze, felkérjük a város közönségét az érdeklődő egyéneket, hogy egy intéző bizottság szervezés érdekében a jövő vasárnap — május hó 14-én délután 2 órakor a régi városháza nagytermébe értekezletre összejöjjenek szíveskedjenek.

A közegészség ügyét szolgáló célzó indítványunkat részletesen indokolni,

avagy ennek szükségességéről hosszabban írni feleslegesnek gondoljuk, hiszen egy ilyen közhely biztosítása és használatra való megszerzése mindenkinek a lelkében egyaránt él, magának a közönségnek is, de különben a tanuló ifjuságnak kirándulási és játszótérre való megszerzése oly régi vágya és kívánsága, hogy ezt tovább odázni kár volna.

Tervünket, indítványunkat mindenkinek jó akaratába, meleg pártfogásában ajánljuk. A további részletekről a bizottság megalakítása után tájékoztatjuk az érdeklődő közönséget és az intézetek vezetőit.

Gyerkes Mihály
áll. el. isk. igazgató tanító.

Képviselőnk és a Justh-párt.

Kilépések a Justh pártból.

Aradon a szociálistákkal szövetkezett a Justh-párt és a nemzetiségekkel is szövetségre törekszik. Ebből kifolyólag kilépések történtek a Justh pártból és még fognak történni.

A kilépésekről és a Kossuth-párt álláspontjáról a „Budapest” ezeket írja:

A szociálistákkal történt választójogi szövetkezés megbontotta a Justh pártnak eddigelő egységes sorait. Fráter Lóránt ma levélben jelentette be Justh Gyulának, hogy a pártból kilép. Hasonlóképpen kilépett a pártból Maczky Emil is.

A két képviselő kilépése természetesen sok vitára, megbeszélésre és magyarázatra adott alkalmat a pártkörökben is. A munkapártot elfoglalta a Hieronymi-gyász, de annál többet beszéltek a Justh pártban folyó vegyomlásról a Kossuth-pártkör társalgójában. Baross János, aki d. e. a Házban olvasta a kilépők levelét, így vezette be a vitaközlést:

Fráter és Maczky levele egészen korrekt, s indokolása minden józanészű magyar politikust kell, meggyőzzön. Benne van az, hogy a politikai evolúció s a pártprogram egyaránt követelik a népjogok kiterjesztését, de benne van egyúttal az is, hogy ez a kiterjesztés csak a magyar állameszme és a honoszerző magyar faj hegemoniájának épségben tartása mellett történhetik meg.

Én, — mondotta most Barabás Béla, — csak közismert hive vagyok az általános egyenlő és titkos választójognak, de ezt a szövetséget, amely Justhék a szociáldemokratákkal és a nemzetiségekkel keriti ugyanazon gyékényre, nem tudom elképzelni produktív szövetkezésnek. Mert igaz, hogy mind a hárman ugyaezt akarják, de mind a hárman másként akarják. Annaira másként, hogy amint egyikük akarja, azzal megöli a másik kettőt. Olyan megoldást azonban, a mely szerint az új választójog egyenlő is legyen, általános is legyen, titkos is legyen, de amellet Justhék, a szociálistákat és a nemzetiségi óhajokat egyaránt ki tudja elégíteni, maga a magyar génusz sem tud kitalálni.

— Erre — szólott közbe Förster Aurél — kezdenek rájönni Justhék is. Azért bomlik a párt s azért a mai két kilépés is. Szóval megint nekünk adnak igazat az események, mert hiszen mi valljuk azt alapelveül, amit a kilépők indokolásként adnak elő levelükben: okszerű kiterjesztése a politikai jogoknak, a magyar faji és állami szupremácia teljes megóvása mellett.

— Helyes volna, — állapította meg Baross — ha erről lassanként népgyűléseken és a nyílt agitáció egyéb módjával felvilágosítanók az országot. Különben erre a dologra nézve most már várjuk be Kossuth Ferenc személyes döntését.

A pártkörben egyébiránt azt beszélték, hogy a Justh-pártból a közeli időben még néhány képviselő lép ki. Egyelőre bizonyosra

vehető, hogy Frátert és Maczkyt legközelebb Ráth Endrét, Gyórfy Gyula és Polónyi Dezső követik.

Képviselőnk és a Jusht-párt.

A Kossuth-pártban bizonyosra vett kilépők közzé lehet számítani még Csuha István képviselőt is, a mint értesülünk. Azonban ez minket kevésbé érdekel. Mi Dr Václav Ferenc képviselőnk álláspontjára vagyunk kíváncsiak leginkább, akiről teljes bizonyossággal feltesszük, hogy sem az alkotmányellenes kormányzásra vállalkozott Kristóffyval, sem pedig a haza- és vallás-ellenes irányt követő nemzetközi szocialistákkal és a minket elnyeléssel fenyegető nemzetiségekkel egy gyékényen árulni nem fog. Nyugodt lélekkel és hazafias bizalommal várjuk tehát nyilatkozatát, mely — nézetünk szerint — soká már nem késhet.

HIREK.

TEMETŐBEN...

Künn jártam a temetőben egy szomorú napon
Mi vitt oda? Tudja Isten, tán a hangulatom.
Amint a köveket nézegetem sorban,
Szívem egy különös érzéstől megdobban...
Itt nyugszik egy gazdag, ott pedig egy szegény.
Itt ki csak parancsolt, ott egy szolgálóegény...
Ez a jeltelen sír egy koldusnak háza,
Amott meg aluszik egy szegény kis árva...

Hogy össze kerültek. Egymáshoz mily közel,
Kiket itt a földön a rang választott el.
Nincs külön temető gazdagnak, szegénynek;
Minek is? mikor ők oly szépen megférnek.

Hazafelé jöve el-el gondolkoztam....
Egyenlőség, testvériség, igazság csak ott van.
Vári Elek.

— A székely nők gazdasági kiképzéséről Éhenné Keményfy Katinka áll. polgári leányiskolai tanítónő igen figyelemre méltó cikkelyt írt a „Köztelek” szerdai számában. E cikkelyt az eszme minél szélesebb körű propagálása és lehető sürgős megvalósítása szempontjából, kötelességünknek ismerjük a nevezett előkelő lap után közölni. Nagy örömmünkre szolgál, hogy a nagyobb vonásokban körülírt gazdasági iskola helyül Székelyudvarhely környékét, mint a Székelyföld központját jelöli meg az illusztris cikkelyíró. Bővebb kommentárt a cikkelyhez nem fűzünk, mert arra nincs szükség. Székelyföldi lapjainkat azonban felkérjük, hogy együttes erővel támogassák az eszmét. Senki se tekintse azt, hogy melyik vármegyében létesül előbb, csak azt, hogy létesüljön minél gyorsabban.

— **Meghalt miniszter.** Hieronymi Károly, kereskedelemügyi miniszter csütörtökön d. u. háromnegyed öt órakor, életének 72 évében meghalt Budapesten. A székelyudvarhelyi posta- és távirtdahivatal s más középületeken gyászlobogóval jelezték az országos veszteséget, mely a nagy alkotásokra készült miniszter halálával bekövetkezett. Igazi szakembert vesztettünk el benne, amilyen nagyon kevés van hazánkban és így annál súlyosabb a csapás, mely elhunytával nemzetünket érte. Legutolsó politikai szereplése azon a minisztertanácson volt, melyet alig két hét előtt az ő betegágyánál tartottak s a melyről Kossuth Ferenc pártvezértől vezérocikkelyt

közöltünk. Folyton dolgozott betegsége ideje alatt is. Temetése a Nemzeti Múzeum előcsarnokából tegnap délután négy órakor óriási részvétel mellett történt meg. Aminiszter feleségéhez a székelyföldi kereskedelmi és iparkamara nevében Tauszik elnök és Sz. Szakács Péter titkár meleg hangú részvétiratot küldött.

— **Apponyi Albert gróf üdvözlése.** Somogy megye törvényhatósági bizottsága most tartott közgyűlésén Széchenyi Aladár gróf a következő indítványt terjesztette elő: „Mondja ki Somogyvármegye törvényhatósági bizottsága, hogy Apponyi Albert grófot abból az alkalomból, hogy Amerikában az Egyesült-Államok köztársaságában nemcsak az összes népek által hőn óhajtott világbéke eszméjének szerzett híveket, hanem egyben segített eloszlatni azt az Auszriából terjesztett téves hitet, mintha Magyarország Auszriának tartománya lenne és kidomborította Magyarországnak önálló és független állami voltát, továbbá, hogy fölkeresvén Amerikába kivándorolt egy milliónál nagyobb számban lévő magyar véreinket, őket a hazához való hűségre intette, ez alkalomból őt szívből üdvözli, ez önzetlen és hazafias eljárásért neki hálás köszönetet szavaz és határozatát szíves hozzájárulás végett megküldi az összes testvértörvényhatóságoknak.” A közgyűlés az indítványhoz egyhanguan hozzájárult.

— **Új vasut.** A kőhalom — homoródmási vasúti vonal építése a megvalósulás felé közelget. Ugyanis a kereskedelemügyi miniszter intézkedésére az államvasutak megbízottai a napokban a helyszínre kiszállanak. Ugyanekkor egy angol társaság szindikátusa is megtekinti a vonalat és szén s márvány után furrásokat eszközöl.

— **A nagyszabeni tanítónőképző intézet** I-ső osztályába a következő 1911—12 tanévre felvételért folyamodhatnak 14 életévüket betöltött olyan leányok, kik a felső leánynevelőiskolát, a polgári- vagy felsőbb leányiskola, vagy a gimnázium négy alsó osztályát sikerrel végezték. Felvételi vizsgálat nélkül, de pályázati kérvények alapján történik a felvétel. A felvételi kérvényhez a következő okmányok csatolandók: 1. Keresztlevel. 2. Iskolai bizonyítvány a megelőző tanévről s az idej első felévi értesítő. Az évvégi bizonyítvány június hó 30-án feltétlenül beküldendő. 3. Orvosi bizonyítvány a folyamodónak a tanítói pályára alkalmas voltáról. A kérvényben kiteendő, hogy bennlakó vagy bejáró akar-e lenni a növendék. Bennlakási havidíj 38 korona. A kérvényeket az intézeti igazgatóság-hoz június hó 15-éig kell benyújtani. A felvétel július hó első napjaiban lesz elintézve, miről az érdekeltek azonnal értesítést nyernek. A II., III. és IV. osztályba szintén felvehetőek új tanulók, ha kimaradás folytán hely üresedik. A III. osztályba felvehetőek olyanok is, akik kisdődönői oklevelet szereztek vagy a felsőbb leányiskola, esetleg a gimnázium hat osztályát végezték. Az ilyen tanulók az I. II. évfolyam különbözeti tárgyaiból vizsgálatot tesznek. A bennlakásról prospektust szívesen küld az igazgatóság. Nagyszabon, 1911 május 1-én. Dr Biliszky Lajos képzőintézeti igazgató.

A fogyasztási szövetkezetek italmérése. Lukács László pénzügyminiszter rendeletet intézett a pénzügyigazgatóságokhoz, hogy a fogyasztási szövetkezetek italmérési ügyében a jövőben nagyobb szigorral járjanak el. A

miniszter rendelete élénk visszatetszést szült a szövetkezetek körében. Mint a Bud. Lev. értesül a Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége több vidéki szövetkezet megkeresésére fölterjesztéssel fordul a pénzügyminiszterhez, hogy a szövetkezeteket, nem lévén megokolt nagyobb szigor, egyenlő sőt mivel a szövetkezet élén mindig a falu vezetői állnak, a kiknek a nép erkölcsét védelmezni hivatásszerű kötelességük, kedvezőbb elbírálásban részesítse, mint az egyéni cégeket.

— **A munkások nyugdíjgyűlése.** Vasárnap délelőtt az újvárosháza dísztermében tartotta 18-ik évi küldöttgyűlését a Magyarországi Munkások Rokkant- és Nyugdíjgyűlése, melyen az egész országból 390 főképzett és a budapesti tagok mintegy 500 kiküldöttje jelent meg. Kölber Alajos udvari kocsigyáros, elnöki megnyitójában kiemelte az egyesület nagy fontosságát és hasznos tevékenységét, melyet a munkaképtelen rokkant munkások állandó segítségével, az özvegyek és árvák gyámolításával gyakorol, mely tevékenységével kivívta ugy a munkások és iparosok, valamint a közhatalóságok és munkaadók bizalmát, fokozatos támogatását, melyet az intézmény méltán megérdemel. Az egyesület ért támogatókkal szemben megnyugtatta a tagokat, hogy az egyesület életképessége nincsen veszélyeztetve s ha a vezetőség látni fogja, hogy a rokkantak a számításán fölül szaporodnának, a kellő időben gondoskodni fog arról, hogy a tagok esetleg nagyobb áldozattal járuljanak az egyesület főtartásához. Ezután Katits Antal igazgató terjesztette elő az 1910 évről szóló zárszámadásokat, melyet egyhangulag elfogadtak s a fölmentvényt megadták. Kiemeljük, hogy az egyesület az idén belépett 15 ezer új taggal jelenleg 136 ezer tagot számlál, vagyona 7 040 000 koronára emelkedett. Nyolc év óta 1089 tag vált rokkantá, ezeknek és a 312 árvának állandó segítésére eddig egymilliókétszázötvenezer korona segélyt fizetett ki. Az egyesület körüli érdemeik elismerésül 26 tiszteletbeli tagot választottak. Darvas Adolf indítványára az országgyűléshez kérvényt intéztek az egyesületnek nagyobb állami támogatásban részesítése érdekében. Az indítványokat Pethő Sándor főtitkár terjesztette elő, melyekből az egyesületre hasznos indítványokat elfogadták és megbízták a központi választmányt, hogy a gyakorlatban szerzett tapasztalatok fölhasználásával az 1913. évi küldöttgyűlésre készítse el az alapszabálymódosítás tervezetét. Végül köszönetet szavaztak a főváros polgármesterének a terem átengedéseért és a hazai sajtónak az egyesület szíves támogatásáért.

„M-i-i-t?” — Papa megengedte! Hisz' valódi Jacobi-féle Antinicotin-cigaretta hüvelyek fadobozban!

Vigyazzon! Csakis a „JACOBI” jelzéssel valódi!

FIGYELEM!

AIDA VERGE és BLUE STAR CONTINENTAL

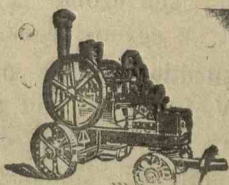
CIGARETTAPAPIROK CSAK AZ IFT LÁTHATÓ KÉPEKKEL VALÓDIAK.
ÓVAKODJUNK ÉRTEKTELEN UTÁNZATOKTÓL!

BÉLYEGZŐK megrendelésre mindenféle írástípusban bárhol a legpontosabban, gyári áron szállítanak **Betegh Pál** könyvnyomtató- és könyvkötő-intézetéből Székelyudvarhelyt, Kossuth utca 31. sz.

CLIMAX

nyersolaj-motorok, lokomobilok és benzin-eséplőgarnitúrák

Teljes gyári szavatosság!
Minden motor elküldés előtt hivatalos vizsgálatnak lesz alávétve.
Elsőrangú elismerő-nyilatkozatok! Kérjen díjtalan ajánlatot!
Bachrich és Társa motorgyári fióktelepe **Budapest, Szabadság-tér 17. sz. (Tözsdep.)**

Stoch Cognac gyógyszer

Garantált valódi borpárlat. Főzése a legszigorúbb ellenőrzés mellett történik.

Gamis és Stoch Barcola.

A töltés és dugaszolás Bécsben a cs. kir. vegyészeti állomáson történik s minden egyes palack az állomás bélyegzőjével van ellátva.

Mindenütt kapható.

Hamisítástól védve van

Butorüzlet áthelyezése.

A nagyérdemű közönség tudomására hozom, hogy butorraktáramat Kossuth utca 27. sz. alá helyeztem át, hol dúsan berendezett raftáramban nagyválaszték van mindenféle berendezésekben és a legnagyobb igényeket is kielégíthetem. Szíves pártfogást kérve, vagyok mély tisztelettel:

Balázs Károly.

Héjasfalva—székelyudvarhelyi helyi érdektű vasut (Székely vasut) részvénytársaság.

49—1911. szám.

Meghívó

a Héjasfalva — székelyudvarhelyi helyi érdektű vasut (Székely vasut) részvénytársaság-nak 1911. évi május hó 18-án (csütörtök) délelőtti 10 órakor Budapesten IV. Veres Pálné utca 30. sz. a. I. emelet tartandó RENDES KÖZGYÜLÉSÉRE

Napirend:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése és az 1910. évi mérleg véglegessé megállapítása.
2. Határozat a tiszta nyereség hova fordítása iránt.
3. Határozat az igazgatóság és felügyelő bizottság részére adandó felmentvény tárgyában
4. Határozat a társasági alapszabályok módosítása tárgyában.
5. Határozat a személyzeti nyugdíj- és segélyalap alapszabályainak módosítása tárgyában.
6. Az igazgatóság megválasztása 3 (három) évre.
7. Az igazgatóság, végrehajtó bizottság és felügyelő bizottság évi javadalmazásának megállapítása egy évre.

Budapest, 1911. évi április hó 30-án.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Kivonat az alapszabályokból. Minden letett részvény egy szavazatra jogosít, de 100 szavazatnál több nem gyakorolható. Aki szavazati jogát gyakorolni kívánja, köteles részvényeit, a le nem járt szelvényekkel együtt **Budapesten**: a Magyar Általános Hitelbank-nál (V. Nádor-u. 12. sz.) vagy **Székelyudvarhelyen**: az Udvarhelymegye értékeit kezelő pénztárnál, vagy **M. Frankfurtban**: a „Dresdner Bank“ nál legkésőbb 3 (három) nappal a közgyűlés megtartása előtt letenni.

Az államkincstár ezen kötelezettség alól fel van mentve.

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! **HIRDESSEN** tehát

Czell Frigyes és Fiai

bortermelők és bornagykereskedők **Medgyes.**

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókból és palackokban. **Kitűnő sajáttermés és vörös borok.**

Síremlékek és lépcsőkövek

Kossuth-utca 52-ik szám alatt
Imreh Márton kőfaragómester üzletében kaphatók a legjutányosabban. Elvállal egyéb építéshez való munkát is. Erősségért és tartósságért jótállást vállal.

Eladó benzinmotor

Egy 3 HP 5 ló-rőre kifejthető teljesen jó körben levő benzinmotor sürgősen eladó — esetleg részletfizetésre is. Működésben megtekinthető **Márton János** kaptafa stb. készítőnél Székelyudvarhelyt.

B O R I!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Vendégfogadó!

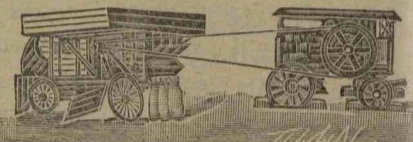
A jó hírű Koronkay-féle Hungária vendégfogadóban Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 22. sz. alatt kitűnő étkezés, borok, kőbányai sör és tisztaságok állanak mindenkor rendelkezésre. Vidéki papok, tanítók és jegyzők találkozó helye. Kocsiszin és istálló díjtalanul. Jó bánásmód és pontos kiszolgálásért szavatol: **Barkóczy Albert**, vendéglős.

Vizsgai íráslapok

kiűnő magyar papírosra nyomtatva **Betegh Pálnál** Székelyudvarhelyt kaphatók legelőnyösebben.

HA ÖN

egy gazdaságos üzembiztos kiváló munkateljesítményű

motoros cséplőkészletet előnyös áron, kedvező fizetési módokkal teljes szavatossággal, beszerezni óhajt, úgy forduljon megkereséssel

SZÜCS ÖDÖN

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-U. 66. szám alatti mezőgazdasági és ipari gépkereskedelmi vállalat, mely cég felszólításra árjegyzéket és költségvetést díjmentesen küld meg.

ÉLET KÖNYVE

állandó házi orvos. Ingyenes gyógymód: tifusz, kolera, toroklob, rüh, vérhas, mindenféle himlő és vörheny, orbánc, bujakór, szármárhurut, agy-, tüdő-, sziv-, gyomor-, méh- és bélgyulladás, vese-, máj-, lép-, hólyag bajok, skrófula, kőszvény, csusz, nyavalyatörés, aranyér, gutaütés, nehéz sebesülések, vérszegénység, vízkóróság, szárazbetegség (tuberkulózis), torok- vagy mandolagyulladás, gyomorkatarus, örülés stb. ellen. Irta: **DERZSI JÓZSEF**. Az E. M. K. E. — tekintélyes orvosok ajánlata — népkönyvtárai részére 100 példányt elfogadott. Ára .. 3 korona. Kapható: ..

Betegh Pál kiadónál Székelyudvarhelyt és valamennyi könyvkereskedésben.

ÉRTESETÉS.

Cipőraktáromat leszállított árak mellett kiárusítom.

Szükségletét mindenki saját érdekében el ne mulassza nálam beszerezni.

Tisztelettel

Szentkovits János Utóda

Kész blousok és gyermekruhák.

Kész aljak és kostümök mélyen leszállított árakban kaphatók.

Védjegy. „Horgony“

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

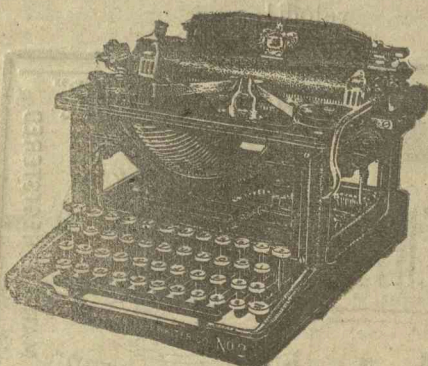
egy régióknak bizonyított házi szer, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult köszvény, csúszás és meghűlések, bedörzsölésként használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjegyvel és a Richter orvosi gyárral ellátott dobozban van csomagolva. Ára üvegekben K. — 80, K. 1.40 és K. 2. — és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerár az „Aranyoroszlánhoz“, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétrüldés.

A múlt a múlté,
a jelen és a jövő a

Smith-Bros írógépe!

Kérjen prospektust

FARAGÓ TESTVÉREK

.. kizárólagos elárusítók ..

Budapest, V., Nádor-utca 17. sz.